

Tillsammans gör vi
landsbygden attraktiv

LEADER | LANDSBYGDSPROGRAMMET

Det behövs företagsamma människor för att skapa en konkurrenskraftig och attraktiv landsbygd. Leadermetoden är ett sätt att lyfta fram och samordna krafterna!

Genom Leader har du möjlighet att påverka den lokala utvecklingen och förverkliga din idé tillsammans med andra.

Leadermetoden innebär att besluten om vilka idéer som ska genomföras i just din hembygd fattas nära dig.

Unga som gamla, nyinflyttade eller de från bygden ser tillsammans bygdens utvecklingspotential.

Företag, föreningar och kommunen samordnar resurser och genomför idéer som annars inte skulle kunna bli verklighet.

Landsbygdsprogrammet 2007–2013

Landsbygdsprogrammet ska främja tillväxt, konkurrenskraft, företagande och sysselsättning på landsbygden. Programmet har dessutom höga ambitioner för miljön. Initiativ från dig och andra i din hembygd uppmuntras på olika sätt.

Det övergripande målet för Sveriges landsbygdspolitik är att stödja en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Landsbygdsprogrammet är ett sätt att nå dessa mål. Programmet löper över sju år och har en budget på ungefär 35 miljarder kronor. Programmet finansieras till ungefär hälften med svenska statliga medel och hälften av EU:s budget. Landsbygdsprogrammet är indelat i tre områden:

- Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft
- Förbättra miljön och landsbygdens markområden
- Förbättra livskvaliteten, bredda företagandet och främja utvecklingen av landsbygdsekonomin

Leader är en del av landsbygdsprogrammet. De idéer som genomförs med leadermetoden ska medverka till att uppnå de övergripande målsättningarna för en eller flera av områdena ovan.

Leadermetoden är ett sätt att vara med och påverka

Leadermetoden bygger på att ideell, privat och offentlig sektor samarbetar i ett partnerskap som kallas LAG (Local Action Group). Du kan påverka utvecklingen genom att engagera dig i LAG, söka egna projekt eller delta i andras projekt. Som LAG-medlem är du direkt delaktig i leaderområdets arbete. Det är LAG som avgör vilka projektidéer som ska få stöd och som är ansvarig för att målen i den lokala utvecklingsstrategi som leaderområdet har tagit fram uppnås.

Med leadermetoden kommer initiativen från dig och din omgivning och de bygger på de behov och möjligheter som finns i din hembygd. Du genomför dina idéer i samarbete med andra och delar med dig av dina erfarenheter. Om idén eller arbetssättet i ditt projekt är oprövad i dina trakter kan idén vara extra intressant att ge stöd till.

Det är viktigt att leaderarbetet alltid utgår från den lokala utvecklingsstrategi och de prioriteringar som har tagits fram i varje leaderområde. En förutsättning för Leader är att projektidéerna genomförs med lokal finansiering från till exempel kommun, regionförbund eller landsting. Denna del kallas för lokal offentlig medfinansiering och hanteras av LAG. Projekten måste också finansieras med en privat del som kan bestå av pengar eller s.k. resurser i form av material eller människor som ställer upp med sin egen arbetstid.

Vilken uppgift har LAG?

Det är LAG som fattar beslut om en projektidé ska få stöd. Det är viktigt att du som LAG-medlem är engagerad i din hembygd och tycker om att jobba med utvecklingsfrågor. Om du representerar en förening eller annan organisation är det viktigt att du har mandat att fatta beslut och att du även kan avsätta tid för LAGs arbete. Som LAG-medlem fungerar du som en länk mellan lea­der­verksamheten och den sektor du representerar.

Varje leaderområde organiseras som en ideell förening. När LAG bildas är det viktigt att hela det geografiska området representeras. En valberedning ser till att varje sektor nominerar den eller de personer som de vill ha med i LAGs styrelse. Vilka ledamöter som ska representera

leaderområdet väljs sedan på årsmötet enligt den ideella föreningens stadgar.

Varje leaderområde har en verksamhetsledare som tillsammans med LAG ansvarar för att genomföra den lokala utvecklingsstrategin. Verksamhetsledaren har en nyckelroll i detta arbete genom att hålla ihop hela verksamheten, allt ifrån den ekonomiska uppföljningen av alla beslut och aktiviteter till beredning av projektansökningar, stöd till projektägare och uppföljning av projekten. I varje leaderområde finns ett leaderkontor. För att vara säker på att kontoret är bemannat när du planerar ett besök bör du alltid ringa innan du åker dit.

Hur söker jag projektstöd för min idé?

Privatpersoner, föreningar, företag eller kommuner kan söka projektstöd inom Leader. Det har egentligen mindre betydelse vem som söker stödet, det viktigaste är vad du söker stöd för. Det är också viktigt att komma ihåg att projektet ska ha ett allmännyttigt intresse. Har du en idé som du tror kan passa för ditt leaderområde ska du ta kontakt med ditt leaderkontor. Kontoret ger tips och råd

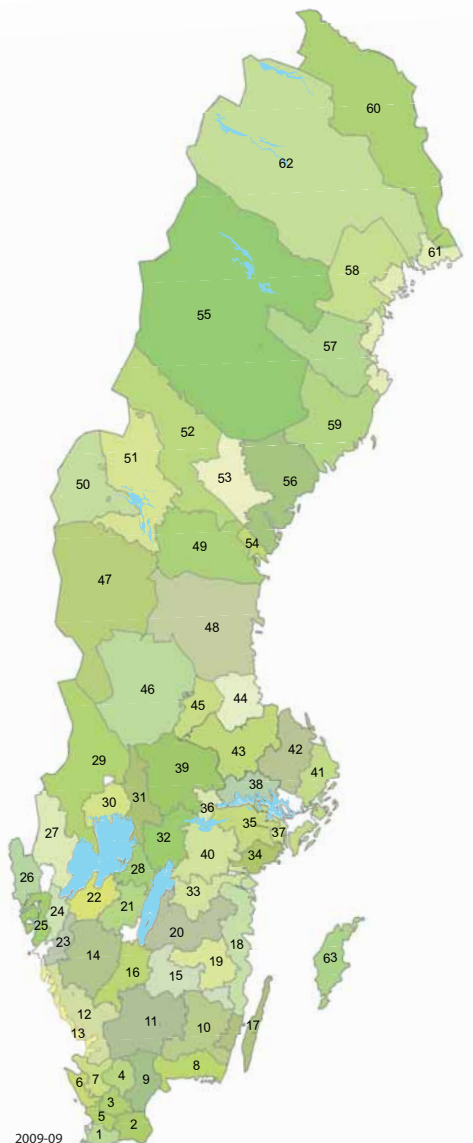
om vad du bör tänka på innan du skriver din ansökan. När du sedan får stödet för din projektidé beviljat är det viktigt att du sätter dig in i vad som krävs av dig för att få stödet utbetalat. Den information du behöver får du från ditt leaderkontor. Jordbruksverket har också tagit fram broschyrer och anvisningar som du kan ta hjälp av.

Hur betalas stödet ut?

Du som är projektledare skickar som regel in en ansökan om utbetalning till LAG som tittar igenom den innan den skickas vidare till länsstyrelsen. Projektets kostnader ska vara betalda innan du kan ansöka om utbetalning. När länsstyrelsen godkänner redovisningen betalas en del av stödet ut från LAG (lokala offentliga medfinansieringen)

och en del från Jordbruksverket (EU och statlig medfinansiering). Läs Jordbruksverkets broschyr Projekthandbok innan du ansöker om utbetalning. I vissa fall kan du ansöka om förskottsutbetalning. Mer information om detta får du från ditt leaderkontor.

Leaderområden

Söderslätt	1	Folkungaland	33
Ystad-Österlenregionen	2	Kustlinjen	34
Mitt Skåne	3	Inlandet	35
Lag PH i Snapphanebygd	4	Västra Mälardalen	36
Lundaland	5	Södertälje Landsbygd	37
Skånes Nordväst Södra	6	Norra Mäljarstranden	38
Skånes Nordväst Norra	7	Bergslagen	39
Blekinge	8	Gränslandet	40
Skånes Ess	9	UROSS	41
Småland Sydost	10	Upplandsbygd	42
Linné	11	Nedre Dalälven	43
Landsbygd Halland	12	Gästrikebygden	44
Kustbygd Halland	13	Falun - Borlänge	45
Sjuhärad	14	DalÄlvarna	46
Mitt i Småland	15	Södra Fjällen	47
Västra Småland	16	Hälsingebygden	48
KalmarÖland	17	Mittland	49
Kustlandet	18	Åres Gröna Dalar	50
Astrid Lindgrens hembygd	19	Storsjöbygden	
Sommenbygd	20	med skog, sjö och fjäll	51
Östra Skaraborg	21	3sam	52
Västra Skaraborg	22	Sollefteå	53
Göteborgs Insjörike	23	Timråbygd	54
Göta Älv	24	LEADERLappland	55
Terra et Mare	25	Höga Kusten	56
Ranrike - Norra Bohuslän	26	Trekom Leader	57
Dalsland och Årjäng	27	Spira Fyrkanten	58
Norra Skaraborg	28	URNära	59
Växtlust Värmland	29	Tornedalen	60
Närheten	30	Mare Boreale	61
Värmlands BergsLAG	31	Polaris	62
Mellansjölandet	32	Gotland	63

Lär av andra leaderområden

Att samarbeta med andra LAG eller mellan LAG och andra partnerskap både inom landet och med andra länder ska uppmuntras. Det ger erfarenheter som kan leda till nya och kanske förbättrade idéer och arbets-sätt. Att inleda ett samarbete kan ta tid, det kan därför vara bra att tidigt börja leta efter intressanta projekt att samarbeta med. I den nationella projektdatabasen kan du söka efter både pågående och avslutade projekt i Sve-rige. Du kan också använda databasen för att lära dig

av andras erfarenheter. Databasen Landsbygdsprojekt är en e-tjänst som finns på Jordbruksverkets och Landsbygdsnätverkets webbplatser.

De flesta leaderområden har egna webbplatser, på Jordbruksverkets och Landsbygdsnätverkets webbplatser hittar du länkar till de leaderområden som är i gång i Sverige.

Kan jag som är företagare söka stöd inom Leader?

Företag kan söka stöd genom Leader men då ska stödet syfta till att flera människor eller organisationer får nytta av det som ska göras. Flera företag kan t.ex. gå samman och bilda ett nätverk för att skapa bättre förutsättningar

för näringen i området. Är du företagare och vill söka stöd endast för din egen verksamhet är det företagsstöd hos länsstyrelsen du ska söka.

Särskilt viktiga grupper och områden

I dag är flera grupper som unga, kvinnor och personer med utländsk bakgrund, underrepresenterade på landsbygden. För att stärka jämställdheten och för att utveckla landsbygdens ekonomiska och sociala liv ska insatser till dessa målgrupper vara vägledande för hela programmets genomförande. Insatser för att nå uppställda miljömål och samtidigt öka möjligheterna för tillväxt och sysselsättning på landsbygden har en central roll i programmet. LAG har ett ansvar för att se till att insatser genomförs inom dessa målgrupper och områden.

Leader

”Samordnade aktiviteter för ekonomisk utveckling på landsbygden”

(enligt den franska förkortningen av ”Liaison Entre Actions de Développement de l’Economie Rurale”)

LAG – En förkortning av engelskans Local Action Group

- Sverige har 63 leaderområden fram till 2013 som omfattar cirka 90 % av Sveriges landsbygdsbefolkning. Landsbygdsprogrammet omfattar 35 miljarder kronor och är delfinansierat av EU:s landsbygdsvärd.
- Leader i landsbygdsprogrammet omfattar totalt 3,2 miljarder kronor, varav 0,8 miljarder kronor är privat medfinansiering.
- I Sverige har vi använt leadermetoden sedan 1996.

Nätverk med styrka

Det svenska nätverket för landsbygdsutveckling startades under våren 2007. Landsbygdsnätverket ska arbeta för att landsbygdsprogrammet genomförs på ett bättre och mer effektivt sätt. En viktig del i nätverkets arbete är att skapa mötesplatser där parter på lokal, regional, nationell och internationell nivå kan utbyta information och erfarenheter. Det innebär att nätverket också främjar erfarenhetsutbyte mellan olika LAG genom bland an-

nat nätverksträffar och tankesmedjor. Nätverket jobbar med landsbygdsprogrammets alla områden. Det svenska Landsbygdsnätverket har också möjlighet att ge stöd till förberedande transnationella insatser. Landsbygdsnätverket hjälper även till med att hitta samarbetspartner både i Sverige och i Europa.

www.landsbygdsnatverket.se

Vad gör Jordbruksverket och länsstyrelsen?

Jordbruksverket har ett övergripande ansvar för genomförandet av landsbygdsprogrammet.

Det är länsstyrelsen som godkänner de lokala utvecklingsstrategierna, LAG och leaderområdet. Länsstyrelsen fattar också det formella projektbeslutet som bygger på LAGs beslut. Därför kommer LAG och leaderkontoret att ha kontakt med länsstyrelsen under hela programperi-

oden. Länsstyrelsen bedömer om projektet följer de bestämmelser som finns.

Tveka inte att kontakta ditt leaderkontor om du har en idé du vill söka stöd för!

Gå in på www.jordbruksverket.se eller kontakta din länsstyrelse.

A close-up, high-angle photograph of a man with glasses and a black t-shirt, wearing plaid work gloves, focused on his craft. He is using a chisel to shape a wooden handle. The scene is lit with dramatic, low-key lighting, highlighting the textures of the wood and the man's concentration. The background is dark and out of focus, suggesting a workshop or factory setting.

Jordbruksverket är en aktiv part i arbetet med att öka landsbygdens konkurrenskraft och medverkar till att sprida kunskap och inspiration till fortsatt utvecklingsarbete på landsbygden.

Condesign Communications 2009-09. Foto: Patrik Svedberg, Martin Pavlic, Göran Wallin, Jenny Kormmasher, Lemnart Hansson, Håkan Tholås

Landsbygdsnätverket når du genom tfn 036-15 50 00 eller via
www.landsbygdsnatverket.se.

Vad är på gång?

Prenumerera på Landsbygdsnätverkets och Jordbruksverkets nyhetsbrev om stöd till landsbygden.
Anmäl dig som prenumerant på våra webbplatser.

Jordbruksverket • 551 82 Jönköping • Tfn 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-8025 • OVR183

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden